

SECTION 8. CRIMINAL PROCEDURE AND CRIMINALISTICS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-38>

CONCEPTUAL SPECIFICS OF CONDUCTING COVERT INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS

КОНЦЕПТУАЛЬНА СПЕЦИФІКА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Bekhter A. R.

*IV year student
Bogdan Khmelnitsky Melitopol State
Pedagogical University
Zaporozhye, Ukraine*

Бехтер А. Р.

*здобувачка освіти IV курсу
Мелітопольський державний
педагогічний університет імені
Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна*

Predmestnikov O. G.

*Doctor of Law, Professor, Honored
Lawyer of Ukraine
Head of the Department of Law
Bogdan Khmelnitsky Melitopol State
Pedagogical University
Zaporozhye, Ukraine
<http://orcid.org/0000-0001-8196-647X>*

Предместніков О. Г.

*доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
завідувач кафедри права
Мелітопольський державний
педагогічний університет імені
Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна
<http://orcid.org/0000-0001-8196-647X>*

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, органи досудового розслідування, кримінальне провадження, концептуальна специфіка, уповноважені суб'єкти.

Відповідно до ч. 1 ст. 246 КПК України негласними слідчими (розшуковими) діями називають різновид потаємних слідчих (розшукових) дій, проведення та методики котрих є конфіденційними, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом [1]. До того ж згідно з ч. 2 зазначеної статті КПК України негласні слідчі (розшукові) діяння можуть проводитися лише у тих випадках, коли необхідні відомості про кримінальне правопорушення й особу/осіб, що

потенційно його вчинили, неможливо зафіксувати у будь-який інший можливий спосіб.

По-перше, концептуальна специфіка проведення конфіденційних слідчих (розшукових) діянь опосередковано висвітлена у Наказі Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України №114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16.11.2012 р. “Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні” [2].

Першочергова формотворча особливість проявляється у методологічних аспектах проведення зазначених дій. Методиками проведення негласних слідчих (розшукових) діянь відповідно до п. 1.6 вказаної Інструкції номінують узагальнений комплекс організаційно-практичних засобів, котрі дозволяють виявити інформацію про вчинене правопорушення та/або особу/осіб, що його вчинили, без їх відомо, наприклад, за допомогою використання різноманітного технічного обладнання розвідувального спрямування [2]. Варіативність методів проведення потаємних слідчих (розшукових) діянь прямопропорційно впливає на відсоткові показники розкриття потенційно важливих відомостей вчинених кримінальних правопорушень.

По-друге, ідеологічно-правова основа проведення негласних слідчих (розшукових) діянь висвітлюється також крізь призму діяльності уповноважених суб'єктів проведення зазначених дій. Суб'єктами потаємної слідчої (розшукової) діяльності, безсумнівно, визнаються:

- слідчі органів прокуратури, органів безпеки, органів внутрішніх справ; слідчі органу державного бюро розслідувань; слідчі органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства;
- уповноважені оперативні підрозділи органів безпеки, органів внутрішніх справ, органів контролю за додержанням податкового законодавства, органів Державної митної служби України та Державної прикордонної служби України.

Організаційно-правова особливість діяльності суб'єктів проведення негласних слідчих (розшукових) дій прослідковується у компетенції зазначених уповноважених суб'єктів, інакше кажучи, наприклад, під час виконання професійних доручень слідчого чи прокурора у кримінальних провадженнях працівникам уповноваженого оперативного підрозділу заборонено здійснювати процесуальні дії за власною ініціативою.

По-третє, негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені ст. 260, 261, 262, 263, 264, 267, 269, 269-1, 270, 271, 272, 274 КПК України, можуть проводитися тільки-но у кримінальних провадженнях щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Стаття 260 КПК України передбачає можливість здійснення аудіо-контролю та/або відео-контролю за підозрюваним у вчиненні кримінального правопорушення, котре проводиться на підставі ухвали слідчого судді, без відома особи, виключно за достатніх підстав, які надали б змогу вважати, що розмови, рухи чи дії підозрюваного можуть містити інформацію, котра має значення для досудового розслідування.

Статтею 261 КПК України визначено, що на підставі ухвали слідчого судді можливим є накладання арешту на кореспонденцію підозрюваної особи/осіб (поштові контейнери, листи, бандеролі, посилки, перекази, телеграми чи інші матеріальні носії передання відомостей).

Стаття 262 КПК України передбачає ймовірність огляду та потенційної виїмки кореспонденції підозрюваного слідчим із подальшим укладанням протоколу (обов'язково зазначається оглянуте й вилучене) у присутності спеціаліста чи представника установи зв'язку, котрій доручено здійснювати контроль і затримання кореспонденції.

Статтями 263, 264 КПК України встановлено, що на підставі ухвали слідчого судді можливим є втручання у приватне спілкування підозрюваної особи способом зняття відомостей із електронних комунікаційних мереж та/або електронних інформаційних систем, задля встановлення обставин, які мають значення для кримінального провадження.

Стаття 267 КПК України передбачає можливість оперативного обстеження слідчим публічно недоступних місць (територія, на якій неможливо перебувати без отримання на це згоди власника, користувача чи уповноважених ними осіб), житла чи іншого володіння підозрюваного, задля: а) обстеження, виявлення та фіксації слідів/зразків вчинення тяжкого або особливо тяжкого кримінального правопорушення; б) виявлення осіб, котрі розшуковуються; в) встановлення технічних комунікацій аудіо-контролю та/або відео-контролю.

Статтями 269, 269-1 КПК України встановлено, що на підставі ухвали слідчого судді можливим є візуальне спостереження за підозрюваним і контактуючими з ним особами з використанням спеціальних технічних засобів спостереження, а також моніторинг його банківських рахунків.

Статтями 270, 271 КПК України передбачається ймовірність здійснення аудіо-контролю та/або відео-контролю публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння підозрюваного під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів, а також контролю за вчиненням злочину (не проводиться, якщо неможливо запобігти: а) посягання на життя людини/людей чи заповідання тяжких тілесних ушкоджень; б) втечі підозрюваних; в) екологічній або техногенній катастрофі; г) поширенню небезпечних для життя речовин).

Статтею 272 КПК України визначено, що за допомогою особи, котра конфіденційно співпрацює з органами досудового розслідування, можливим є розкриття злочинної діяльності організованої групи (3 і більше осіб) чи злочинної організації (5 і більше осіб).

Стаття 274 КПК України передбачає можливість потаємного отримання зразків, які необхідні для порівняльного дослідження, що здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням прокурора, чи за клопотанням слідчого, узгодженого з прокурором.

По-четверте, концептуальна специфіка проведення негласних слідчих (розшукових) дій тісно пов'язана з фундаментальними гарантіями забезпечення основоположних прав і свобод людини і громадянина під час проведення досудового розслідування. А втім, регулювання можливості оскарження рішень суб'єктів проведення потаємних слідчих (розшукових) діянь, зокрема, через їх потенційну неправомірну бездіяльність, перевищення повноважень чи дискримінаційних проявів ототожене інтерпретаційною суперечливістю.

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що проведення потаємних слідчих (розшукових) діянь ґрунтується на засадах національної юрисдикції, зокрібно, Кримінально процесуального кодексу України, що й узагальнює концептуальну специфіку зазначених дій. Професіоналізм і компетентність співробітників правоохоронних органів, котрі здійснюють вищезазначену діяльність, мають сприяти унеможливленню порушення основоположних прав і свобод людини і громадянина, що гарантуються, зокрема, Конституцією України, а також порушення їх особистісної чи корпоративної конфіденційності, оскільки проведення негласних слідчих (розшукових) дій є одним із фундаментальних інструментів у методології боротьби з рівнем злочинності.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Сайт ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 05.10.2024 р.).

2. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5. Сайт ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0114900-12> (дата звернення: 05.10.2024 р.).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-39>

THE RIGHTS OF A SPECIALIST RELATED TO PERSONAL IDENTIFICATION

ПРАВА СПЕЦІАЛІСТА, ПОВ'ЯЗАНІ З ІДЕНТИФІКАЦІЄЮ ОСОБИ

Kavierina T. P.

*Postgraduate Student
of the research laboratory
on the problems of preventing criminal
offenses
of the faculty № 3
Donetsk State University of Internal
Affairs
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Каверіна Т. П.

*аспірант науково дослідної
лабораторії
з проблем запобігання кримінальним
правопорушенням
факультету № 3
Донецький державний університет
внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

В очікуванні полегшення процесу ідентифікації загиблої (репатрійованої) особи, з вересня 2023 року, всі дотичні спеціалісти і зацікавлені особи, слідкували за долею законопроекту від 20.09.2023 № 10075 [1]. Безліч дискусій та обговорень процесуальної спроможності застосування ресурсу системи експрес-аналізу ДНК на основі технології RAPID DNA -«ANDE 6 C», яка, протягом 90 хвилин може створювати інтерпретовані генетичні профілі з біологічних